

Konum

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Geçen hafta bu köşede yayımlanan yazıda gerçekleşeceğini söylediğimiz şey gerçekleşmiş. Savcılık RP'nin kapatılması için dava açmıştır. Bu, yaşanan gerilimin

doğrudan RP'ye dönük olduğunu ve onun sistemden dışlanmasıyla tüm sorunların çözüleceğine inanıldığını gösteren önemli bir gelişmedir. Oysa aynı yazıda bu sonucun ne kadar yanlış olduğu da vurgulanıyordu. Fakat, bu konuma hükümet parlamentoda düşürülseydi de gelinecekti. Dolayısıyla ve öncelikle, bugünkü bunalımı yalnızca ordu - RP arasında değil, sistem / devlet - RP arasında görmek ve çözümlenmeleri bu noktadan başlatmak gerekir. Her şeye karşın eğer hükümet düşürülebilseydi belki kısa süreli de olsa bir soluk alınabilecek, siyasal ve toplumsal gerilimin belirsiz bir süre için de olsa parlamentoda çözülmesi yönünde bazı girişimler de bulunulabilinecekti. Şimdilik bu olasılık ortadan kalkmıştır.

Mevcut koşul değişseydi parlamenter sistem çalıştırılmaktaydı demek, zımnen, mevcut durumun bu sistemi çalıştırmadığı ya da bu sistemin üstünde kalan bir güç tarafından belirlendiği anlamına gelmemelidir.

Ne var ki iktidarın devamı bir özgür iradeyi temsil etmekten daha çok iktidarın 'araçsallaştırılması' kavramını akıllara getirmektedir. İktidarın çeşitli olanakları kullanmaya dönük ve yatkın özellikleri, iktidarın iç yapısının denetimden uzak kalışı yönündeki yaygın kanı, ister istemez o aracı kullanan yürütmenin meşruiyeti sorununu anımsatmaktadır. Dolayısıyla bugünkü iktidar, parlamentodan güvenoyu almış da olsa kamuoyu nezdinde ciddi bir meşruiyet yitimine uğramıştır. Böylece iktidarın her şeye karşı sürdürülmesi, sürdürülmesinde inat edilmesi Türkiye'deki demokrasinin yalnızca biçimsel bir olgu olarak tanımlandığını ve öyle kabul edildiğini bir kez daha göstermiştir. Demokrasinin özüne dönük herhangi bir yeni yapının bu arayıştan çıkmayacağı bellidir.

İkincisi, parlamentonun mevcut hükümetin devamı lehinde bir karara ulaşması Türkiye'yi yeniden 28 Şubat'a 111 bir sonucudur ve bu hazin bir gelişmedir. Çünkü, parlamento, mevcut hükümeti kendi içinde tartışmamış, onu iktidardan çekilmek zorunda bırakacak ek bir seçenek - model geliştiremeyerek onu kendi içinde 'sıkıştırıramamış'tır. Onun yerine askeriyeyle girişilmiş bir ittifakı, açık ya da kapalı, kullanmıştır. Bu da gene demokrasiye egemen 'üst güçler' konusunda ve demokrasinin yapısal özellikleri açısından çok önemli bir göstergedir.

Buradan başlayarak yapılacak bir değerlendirmenin getireceği ilk sonuç şudur: Türkiye, bundan sonra, çok katı bir biçimde, 'devlet' eksenli bir siyaset zeminine oturacaktır. Laisizm etrafında yapılacak tartışmalar aslında daha demokratik bir açılımın olanaklarını değil de devletin konumunu ve bekasını tartışmayı içerecektir. Böylesi bir ortamda, iktidar, elbette bulunduğu konumu kendi isteğiyle bırakmayacağından toplumda ciddi bir kutuplaşma kendisini gösterecektir. Türkiye tarihinde belki de ilk kez meydanları dolduran ve askeriye'nin karşı olduğu bir kesim açıkça ordu aleyhine sloganlar atmaktadır. Gene, aynı şekilde, belki de ilk kez lise öğrencileri laisizm - şeriat ekseninde ayrışmaktadır. Ordunun bu durumu daha ne kadar içine sindireceği belirsizdir. Bu durum basının yaratacağı baskı ile de bütünleşecektir ve sonuçları iktidardan çok Türkiye'yi etkileyecek bir dizi gelişme söz konusu olabilecektir.

İkincisi, bütün bu olup bitenler Türkiye'deki siyasetin ne derecede içerikten, yapısal yaklaşımlardan, model arayışlarından uzak bir biçimde yapıldığını ortaya koymuştur. Siyasal kurumların ve söylemin gerçekten tükendiği ve her şeyin basit pratiklere indirildiği bir dönemden geçilmektedir. Siyaset devletle iç içedir; ona teslim olmuştur.

Üçüncüsü, çıkış da yalnızca 'pratikler' çevresinde aranacaktır. Onların en akıllıcası erken seçime gitmektir. Eğer bu başarılabilirse çok önemli bir adımın atılacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Fakat, gerçekleştirilmesi en güç proje de odur.

Kısacası, Türkiye'nin sorunu devletle değil demokrasiyle, erkle değil siyasetle ilgilidir; öyle de olmalıdır!